

Sotah 17a

דתניא היה ר"מ אומר מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונין

Rashi

מה נשתנה תכלת - שהזקיקו הכתוב לציצית

מפני שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד, שנאמר (שמות כד, י) ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטהר וכתוב² (יחזקאל א, כו') כמראה אבן ספיר דמות כסא

Sefer Ha'Chinuch, Mitzvah 387

שלא לתור אחר מחשבת הלב וראית העינים - שנאמר (במדבר טו לט) ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זנים אחריהם. ענין לאו זה, שנמנענו שלא ניחד מחשבותינו לחשב בדעות שהם הפך הדעת שהתורה בנויה עליו, לפי שאפשר לבוא מתוך כך למינות, אלא אם יעלה על לבו רוח לחשב באותן דעות הרעים יקצר מחשבתו בהם, וישנה לחשב בדרכי התורה האמתיים והטובים, וכמו כן שלא ירדף האדם אחר מראה עיניו, ובכלל זה שלא נרדף אחר תאוות העולם הזה, כי אחריתם רעה, וכדי בזיון וקצף, וזהו שאמרו זכרונם לברכה (ברכות יב.) ולא תתורו אחרי לבבכם - זו מינות, ואחרי עיניכם זו זנות, שנאמר (שופטים יד ג) ויאמר שמשון אל אביו אותה קח לי כי היא ישרה בעיני

שרש מצוה זו נגלה, כי בזה ישמר האדם מחטא להשם יתברך כל ימיו, והמצוה הזאת באמת יסוד גדול בדת, כי המחשבות הרעות אבות הטמאות, והמעשים ילדיהן, ואם ימות האדם טרם יוליד אין זכר לבנים, נמצאת זאת המניעה שרש שכל הטובות יוצאות ממנה

ודע בני, ותהי מרגלא בפומך, מה שאמרו זכרונם לברכה (אבות ד:ב) עבירה גוררת עבירה, ומצוה גוררת מצוה, שאם תשית דעתך למלאת תאותך הרעה פעם אחת, תמשך אחריה כמה פעמים, ואם תזכה להיות גבור בארץ לכבש יצרך ולעצום עיניך מראות ברע פעם אחת, יקל בעיניך לעשות כן כמה פעמים. כי התאוה תמשך הבשר כמשך היין אל שותיו. כי הסובאים לא תשבע נפשם לעולם ביין, אבל יתאו אליו תאוה גדולה, ולפי הרגילם נפשם בו תחזק עליהם תאותם, ולו ישתו שם כוס מים, יפיג יקוד אש תאות היין ויערב להם

¹ וממעל, לרקיע אשר על-ראשם, כמראה אבן-ספיר, דמות כסא; ועל, דמות הכסא, דמות כמראה אדם עליו, מלמעלה

² Like the appearance of sapphire stone in the likeness of a throne. We thus see that G-d's Throne of Glory is also sapphire in color (Artscroll).

כן הדבר הזה כל איש בהרגילו בתאוות ובהתמידו בהן, יחזק עליו יצרו הרע יום יום, ובהמנעו מהם ישמח בחלקו תמיד כל היום, ויראה³ כי עשה האלקים את האדם ישר והמה בקשו חשבנות רבים". ללא תועלת של כלום

דיני מצוה זו קצרים, הרי בארנו בזה רב עקרון

ונוהגת מצוה זו בכל מקום ובכל זמן בזכרים ונקבות. והעובר על זה ויחד מחשבתו בענינים אלו שזכרנו שמביאין האדם לצאת מדרך דעות תורתנו השלמה והנקיה ולהכנס בדעת המהבילים הכופרים, רע ומר. וכן מי שהוא תר אחר עיניו, כלומר, שהוא רודף אחר תאוות העולם, כגון שהוא משים לבו תמיד להרבות תענוגים גדולים לנפשו מבלי שיכון בהם כלל, לכונה טובה, כלומר, שלא יעשם כדי שיעמד בריא ויוכל להשתדל בעבודת בוראו, רק להשלים נפשו בתענוגים, כל מי שהוא הולך בדרך זה עובר על לאו זה תמיד בכל עת עסקו, במה שאמרנו

ואין לוקין על לאו זה, לפי שאין זה דבר מסוים שנוכל להתרות בו העובר עליו, כי מהיות האדם בנוי בענין שאי אפשר לו שלא יראה בעיניו לפעמים יותר ממה שראוי, וכמו כן אי אפשר לו שלא תתפשט המחשבה לפעמים יותר מן הראוי, על כן אי אפשר להגביל האדם בזה בגבול ידוע, גם כי פעמים אפשר לעבר על לאו זה מבלי שום מעשה, וכבר כתבתי למעלה שכל לאו שאפשר לעבר עליו מבלי מעשה, אף על פי שעשה בו מעשה אין לוקין עליו לפי הדומה

Brachos 28b

מתני' רבי נחוניא בן הקנה הוה מתפלל בכניסתו לבית המדרש וביציאתו תפלה קצרה. אָמְרוּ לוֹ: מָה מְקוֹם לְתַפְלָה זֹאת? אָמַר לָהֶם: בְּכַנִּיסְתִּי אֲנִי מִתְפַּלֵּל שְׁלֹא יֵאָרַע דְּבַר תַּקְלָה עַל יָדִי. וּבִיצִיאָתִי אֲנִי נוֹתֵן הַדָּאָה עַל חֻלְקִי

גַּמ' תְּנִי רַבְּנָנ: בְּכַנִּיסְתּוֹ מֵהוּ אוֹמֵר? "יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵי שְׁלֹא יֵאָרַע דְּבַר תַּקְלָה עַל יָדִי, וְלֹא אֶפְשֵׁל בְּדַבְרֵי הַלְכָה, וְיִשְׁמְחוּ בִי חֲבֵרֵי, וְלֹא אוֹמֵר עַל טָמֵא טְהוֹר, וְלֹא עַל טְהוֹר טָמֵא. וְלֹא יִכְשְׁלוּ חֲבֵרֵי בְּדַבְרֵי הַלְכָה, וְאֶשְׁמַח בָּהֶם"

ביציאתו מהו אומר? "מודה אני לפניך ה' אלהי ששמת חלקי מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקי מיושבי קרנות. שאני משכים, והם משכימים. אני משכים לדברי תורה, והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר, והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא והם רצים לבאר שחת"

³ Koheles 7:29